

ДИСКУССИИ, ПОИСКИ, ГИПОТЕЗЫ

Від головного редактора

У науці, мабуть, немає серйознішого звинувачення, ніж бути викритим у плагіаті. Рішення за таким фактом, зазвичай, категоричне й беззаперечне. Чи правильно це? Звичайно, правильно. Із плагіатом треба боротися рішуче та жорстко. Слід зауважити, що проблема виникла не тепер й актуальна не лише для нашої країни. Вона існує давно та й характерна для всієї світової науки. Сьогодні ми спостерігаємо загострення процесу. Зараз уся українська наука розп'ята і наполегливо препарується ким і як завгодно, часто «по-живому». А закиди про плагіат у такій ситуації в руках недобросовісних так званих борців за чистоту науки можуть стати зброєю для розправи. Тому надзвичайно важливо виявляти справжній плагіат і відповідно виносити звинувачення. Але це не просто. Створені для цього комп'ютерні програми поки недосконалі, думка фахівців часто суб'єктивна. Багато питань дискусійні й потребують усебічного обговорення. Тому ми з дозволу авторів передруковуємо статтю українською мовою з інформаційного бюлетеня ESSKA (European Society of Sports Traumatology, Knee Surgery and Arthroscopy), одного з найавторитетніших професійних об'єднань ортопедів-травматологів, яке піднімає проблему плагіату в ортопедичній літературі. Крім того, звертаємося з проханням до всієї наукової громадськості взяти участь в обговоренні порушених у цій статті питань.

Проф. Корж М. О.

УДК 82-96:617.3]:177.9(045)

Наукові «запозичення»

О. О. Коструб¹, І. М. Зазірний²

¹ Інститут ортопедії і травматології НАМН України. Київ

² Клінічна лікарня «Феофанія», Київ. Україна

Останніми роками наукова громадськість у світі все більше уваги приділяє боротьбі з плагіатом, оскільки він у кінцевому результаті гальмує розвиток науки.

Українське законодавство, а саме Закон України «Про авторське право та суміжні права» [1], Закон України «Про інформацію» [2] дають визначення поняття плагіату. Згідно зі ст. 50 Закону України «Про авторське право та суміжні права» [1], плагіат — це оприлюднення (опублікування) повністю або частково чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Оприлюднення означає створення можливості ознайомлення з твором інших осіб шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо.

На практиці виділяють такі види плагіату:

1. Копіювання чужої роботи (як без, так і з відомою) та оприлюднення її під своїм іменем;

2. Представлення власних та запозичених в інших аргументів без належного цитування джерел;

3. Перефразування чужої роботи без правильно оформленого посилання на першого автора або видавця [2].

Також слід виділити такі види, як фальсифікацію (вигадування тих чи інших, наприклад, статистичних показників з подальшим представленням їх як власної роботи), реплікацію (це процес копіювання даних з одного джерела на інші й навпаки, тобто своєрідне «тиражування» інформації без дозволу автора), републікацію (повторне або багаторазове розміщення в іншому джерелі чужої інформації за справжнім підписом автора й посиланням на джерело), переписування (додавання до чужого матеріалу без дозволу автора додаткової інформації з переробкою раніше вже опублікованого матеріалу із заміною слів та виразів) та компіляцію (укладання з кількох чужих матеріалів власного та редагування без дозволу, тобто проведення смислової, стилістичної, граматичної правок і скорочення чужого матеріалу) [1]. В інформаційному бюлетені ESSKA (European Society of Sports Traumatology, Knee Surgery and Arthroscopy) у грудні 2015 року

опубліковано редакційну статтю щодо плагіату в ортопедичній літературі [3]. З дозволу редакції бюлетеня ESSKA наводимо цю статтю в оригіналі та її переклад українською мовою.

Plagiarism in orthopaedic literature: we are surgeons, not novel writers. Mattijs P. Somford, Mishel P. J. van den Bekerom, J. Karlsson // ESSKA Newsletter. December 2015. P. 20.

We are sharing our thoughts and opening the discussion on preventing plagiarism in orthopedic and sports research and their concomitant publications. This especially focuses on the use of software to detect plagiarism in published articles. We think this concept of identifying plagiarism is not optimal and that changes should be made.

We completely agree that plagiarism poses a significant threat to the authenticity of scientific literature and that it is difficult to detect it in submitted articles. In 1872, Walter Bagehot stated that «The propensity of man to imitate what is before him is one of the strongest parts of his nature» [4]. Although plagiarism is sometimes considered as theft or stealing, it does not exist in a legal sense. It is important to make the difference with copyright infringement. Plagiarism is defined as the copying or paraphrasing of other people's work or ideas into your own work without full acknowledgement of these people. This way an author presents work or ideas that are not originally his or hers to start with.

The widespread use of computers and the availability of the Internet have made it easier to copy the work of colleagues. We fully agree that copying research ideas or to writing a narrative of systematic review by using the unacknowledged work of colleagues is plagiarism.

Double publication of previously published research in another journal is also a form of (self) plagiarism.

Publication of an article in the authors' native language and thereafter in English in an international journal is often not seen as plagiarism. But the writing of the article itself is the way to achieve our goal and this goal is to publish and to share results of our research. When a writer uses the same pen twice to write two different books or a musician makes use of the same guitar for two different songs, nobody perceives this as plagiarism. All definitions of plagiarism consist of the essential words «without attributing those words, ideas, concepts... to their true/original source».

In our opinion, when you write a systematic review, for instance on elbow instability after you have written one on ankle instability, the material and methods section can and should (if the same methods are used)

be similar or possibly almost identical. But this article will not pass the plagiarism detection software because the build-up of this section is comparable to the other article. That does not mean that the details of the section are the same. So the authors will have to reorder the sentence to bypass the software. The most likely result will be that the sentence is different but not better. What can be the benefit of that? It is also our opinion that an article with correct referencing after copy/pasting statements from other articles or colleagues should not be labeled as plagiarism. These sentences are often better formulated than when changed by (not native speaking) colleagues. But, the important issue is correct referring and acknowledgement to other researcher's work.

In summary, we are surgeons who publish our research results and because writing is not the goal but just the way we achieve the goal of sharing our research, well-put phrases with referencing or proven concepts of writing should not be banned. This being stated, plagiarism, in our opinion, can only be about the research and not about the writing method or phrase use provided there is correct referencing.

We encourage the orthopedic journals to support this theory and to focus on originality and content of research, preventing ghost authorship, copyright infringement, any form of bias or conflict of interest, fabrication or falsification, and ethical issues although we acknowledge that this is an increasingly difficult task.

Переклад з англ. мови:

Плагіат у публікаціях з ортопедичної медицини: ми хірурги, а не письменники.* Маттеж П. Сомфорд, Мішель П. Дж. ван ден Бекером, Дж. Карлссон // ESSKA Newsletter. Грудень 2015. С. 20.

Розповсюджуємо інформацію з розгляду теми щодо запобігання плагіату під час досліджень у сфері ортопедичної і спортивної медицини, а також паралельної публікації про плагіат.

Зокрема, тема обговорення зосереджується на використанні програмного забезпечення з метою виявлення плагіату в опублікованих наукових працях. Ми вважаємо, що таке виявлення плагіату неефективне і тому потребує внесення певних змін.

Повністю погоджуємося з тим, що плагіат становить значну загрозу для автентичності наукової літератури, а також з тим, що його складно визначити у вже поданих наукових працях. У 1872 р. Уолтер Бейджхот зазначив: «Схильність людини до наслідування того, що вже є перед нею, — одна з найсильніших складових її сутності» [6]. Попри те, що іноді плагіат вважають крадіжкою або пограбуванням, він не існує в юридичному сенсі. Важливу роль відіграє факт порушення авторського права.

* Стаття опублікована в журналі «Вісник ортопедії, травматології та протезування» (№ 4, 2015 р.)

Плагіат визначають як процес копіювання або перефразування праці або ідей інших авторів у власну наукову роботу без будь-якого підтвердження і сповіщення цих авторів. Отже, автор подає роботу або певні ідеї, які не є його оригінальними (власними).

Поширене використання комп'ютерів, а також доступ до мережі Інтернет полегшило копіювання наукових робіт інших авторів. Погоджуємося, що копіювання ідей наукового дослідження або написання описового систематичного огляду, використовуючи непідтверджену роботу інших авторів, є плагіатом. Подвійна публікація раніше опублікованого дослідження в іншому науковому журналі також є формою самоплагіату (самоповтору).

Публікація статті рідною мовою автора, а потім англійською в міжнародному виданні часто не розглядається як плагіат. Але саме стаття є шляхом досягнення мети науковця — оприлюднення і розповсюдження результатів дослідження. Коли письменник використовує одну й ту саму ручку двічі для написання двох різних книг, або ж музикант грає на одній і тій самій гітарі дві різні пісні, ніхто не сприймає це як плагіат. Усі визначення поняття плагіату складаються з обов'язкових слів «без відношення цих слів, ідей, понять ... до їх справжнього/оригінального першоджерела».

На наш погляд, коли ви працюєте над систематичним оглядом, наприклад про нестабільність ліктьового суглоба, після того, як вже написали інший огляд про нестабільність надп'яtkовогомілкового суглоба, розділи про структуру і методи дослідження можуть і повинні бути схожими (якщо використані однакові методи) або майже ідентичними. Однак у цій статті ми не схвалюємо програмне забезпечення з виявлення плагіату, оскільки структуру саме цього розділу можна порівняти з іншими статтями. Але це не означає, що інформація цього розділу буде однаковою. Тому авторам доводиться змінювати порядок речення, щоб обійти програмне забезпечення. Найбільш вірогідним результатом буде те, що речення відрізнятиметься від оригіналу, але по своїй суті кращим не буде.

Яка може бути користь від цього? Ми також вважаємо, що стаття з правильно вказаними посиланнями на використану літературу після скопійованого висловлювання інших авторів або з інших статей не повинна називатися плагіатом. Часто ці висловлювання краще сформульовані в оригінальному вигляді, ніж тоді, коли їх змінили інші автори (але не мовою написаного оригіналу). Однак важливим питанням залишаються чітко зазначені посилання та підтвердження про публікацію наукової праці від іншого автора.

Загалом ми, хірурги, публікуємо результати власних досліджень, і, оскільки написання статті не є самою метою, а лише способом її досягнення — розповсюдження інформації про дослідження, добре сформульовані фрази із посиланнями на джерела та доведені поняття не повинні заборонятися.

Враховуючи зазначене, плагіат, на наш погляд, стосується лише самого дослідження, а не методу написання або використання фрази у випадку правильно зазначеного посилання.

Ми рекомендуємо науковим виданням з ортопедичної медицини підтримувати цю теорію і зосередитися на автентичності та змісті дослідження, попереджуючи невидиме авторство, порушення авторських прав, відхилення та конфлікт інтересів, фальсифікацію, а також питання етичного характеру, хоча ми визнаємо, що це є більш складним завданням.

Список літератури

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
2. Закон України «Про інформацію» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
3. Somford M. P. Plagiarism in orthopedic literature: we are surgeons, not novel writers / M. P. Somford, M. P. J. van den Bekerom, J. Karlsson // ESSKA Newsletter. — December, 2015. — P. 20.
4. Aronson J. K. ,Plagiarism – please don't copy / J. K. Aronson // Br. J. Clin. Pharmacol. — 2007. — Vol. 64 (4). — P. 403–405, doi: 10.1111/j.1365-2125.2007.03042.x

Переклад з англ. мови Т. Білас

DOI: <http://dx.doi.org/10.15674/0030-59872016299-101>

Стаття надійшла до редакції 31.03.2016

SCIENTIFIC «BORROWING»

O. O. Kostrub ¹, I. M. Zazirniy ²

¹ SI «Institute of Traumatology and Orthopaedics of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine», Kyiv

² Clinical Hospital «Feofaniya», Kyiv, Ukraine

✉ Oleksandr Kostrub, MD, Prof.: akostrub@ukr.net